

Norge eksporterte sjømat for 24 milliarder kroner i første halvår i år, en økning på 3,6 milliarder fra i fjor – til en verden i økonomisk krise?

Unge lovbytere får bedre hjelp til å endre kurs

DEBATT 2. DEL side 22

BP har fått mye juling i det siste, naturlig nok. Mange argumenter er trukket inn, og mange overreaksjoner har dominert mediebildet. Flere vinklinger er mulig og kanskje nyttig for en mer konstruktiv debatt.

Oljesøl – fornuft og følelser

Karen Sund
Sund Energy

KOMMENTAR

SYNDEBUKK: Amerikanske myndigheter vil angripe det synlige og ønske en syndebykk. BP er naturligvis ansvarlig for alt selskapet og deres underleverandører gjør. Dessverre er ikke alle de involverte like trenet i mediehandtering som politikerne, så det er også lett å få enkeltuttalelser og anekdoter til å fylle lesernes oppmerksomhet og dermed glemme å stille spørsmål til politikerne. Angrep er det beste forsvar, er det noe som heter. Oljebransjen blir fort lett å hate.

Kritikken har raskt gått videre til alt britisk i USA, men hvor britisk er BP? Det amerikanske oljeselskapet Amoco ble kjøpt opp av BP, som mente de kunne bedre lønnsomheten der, delvis med sin disiplin og kultur rundt rapportering.

Med dette kjøpet kom blant annet raffinerier i USA og aktivitet i Mexicogolfen, som fortsatt stort sett er bemannet av amerikanere, selv om noen felt er tildelt senere. De bruker amerikanske leverandørselskap og følger amerikanske lover.

MANGE AV INVESTORENE er pensjons-selskap og institusjonelle investorer, både amerikanske (ca. 40 prosent) og norske (ca. 4 prosent) i tillegg til britiske. Utbyttenekt til BP vil redusere mange av pensjonene som skal utbetales i år, noe som føles som en tilleggsstraff i Storbritannia, hvor den økonomiske nedgangen er betydelig tyngre enn her og de føler at Obama «stjeler pensjonene» – omtrent som å bli sparket når man ligger nede. Likevel er britene ikke dårligere enn at de kan se saken fra den andre siden: På et debattprogram i England slo en av politikerne fast: «Om et oljeselskap hadde hatt et uhell utenfor kysten av Cornwall, som så resulterte i olje langs hele kysten til Kent, ville vi ikke likt det heller, og angrepet oljeselskapet – uansett nasjonalitet!»

LA OSS KORT MINNES sommeren for to år siden, da vi hadde verdens høyeste oljepriser. Hva sa «folket» da? Da ønsket man mer oljeproduksjon, for å få prisene ned for et samfunn som fortsatt er avhengig av bensin og andre oljeprodukter. I de store forbrukslandene reduserte vi bensinforbruket (noe mange trodde var umulig) og

MEXICOGOLFEN: BP har hittil ikke klart å stanse det store oljeutslippet, men nå bores en av to avlastningsbrønner fra riggen Q4000. (Foto: Reuters/Scanpix)

Dette er kanskje en anledning til en tørrtøring – hva om det var en vanskelig brønn i et Statoil-felt?

mer søkelys ble satt på fornybar energi, både av politikere og investorer. Bra for miljø og klima! I Norge har vi det litt annerledes, men med høye oljepriser har vi enda høyere inntekt til staten, som igjen har mer å dele ut til miljøformål.

Ulike partier, ulike land og over tid er det stor variasjon her. Det er ikke lett! Det som er riktig nå er ikke nødvendigvis riktig for våre barnebarn, men vet vi hva de vil foretrekke?

La oss se på amerikansk olje- og energipolitikk: Landet er kronisk oljeavhengig, og ønsker høy egenproduksjon for å minimere avhengigheten av import fra OPEC, for eksempel. Det har vært en lang historie med å legge til rette for oljeproduksjon, som stadig har blitt renere, og selskapene har stadig nådd nye tekniske rekorder for eksempel på dypt vann. Rammebetingelser og regler har blitt justert for å oppnå landets viktigste mål, økt uavhengighet.

I ALLE LAND er det en avveining mellom pisk og gulrot for å få private investorer til å bruke milliarder på det man mener er best for landet. MMS (USAs myndighet for nasjonale oljeaktiviteter) vet at for strenge regler vil holde selskapene borte. På den annen side, om man venter katastrofale følger, er det landets oppgave å sikre seg mot dette, er det ikke? Li-

kevel er det ikke sikkert at en umiddelbar nedstengning er beste løsning.

Debatten i USA er sterkt preget av følelser i dag, og vi skal ikke tro at de mener alt de sier i kampens hete, men vi kan lage et tankeeksperiment: Hele Mexicogolfen stenges for oljeproduksjon, åpning av nye områder avlyses, landet tvinges til å omlegge sitt forbruk av bensin og andre oljeprodukter. Dette blir lettere når oljeprisen blir høyere (særlig når andre land blir fristet til samme politikk). Nedgangstidene forlenges, det tar lengre tid før landet har råd til renere energi, og fortsetter derfor på kull til kraft fram til de får nye kjernekraftverk (hvor for øvrig uhell kan ha mye større konsekvenser enn oljeutslipp). Kina og andre importland vil frykte for høye oljepriser, og vil bruke andre energiformer som kull og kjernekraft, i tillegg til å fortsette sine ambisiøse oljeinvesteringer i andre land. De landene de velger, har ikke alltid like strenge regler som mange kunne ønske seg, men i desperasjon for å unngå import av olje til skyhøye priser kan kineserne friste mange myndigheter med store verdier.

OBAMA ØNSKER også en bedre klimalovgivning. For å blidgjøre motstanderne i vår, foreslo han å åpne

nye områder for oljeaktivitet, offshore og i nord. Dette omgjøres nå og kan påvirke klimadiskusjonen, både hjemme og i Mexico senere.

Obamas landsmann James Hansen, som fikk Sofieprisen denne uken for sitt klimaarbeid, har fått mye dekning denne uken for sitt forslag om å straffe selskap som vil produsere olje. Om han får politikerne med på dette i noen vestlige land, vil man også få tilsvarende effekt som en stengning av Mexicogolfen – mer aktivitet i u-land. Kanskje bra for arbeidsplasser og økonomisk vekst i Afrika, men ikke nødvendigvis bra for miljø og klima. Som økonom synes jeg det er ryddigere å justere etterspørselen, så vil også tilbudet falle.

HVA MED NORGE, kan vi lære noe?

Vi kan først tenke gjennom Norges rolle i denne saken: Som land er vi en av de største investorene i BP, og vil ikke få utbytte i år. Statoil har også kjøpt et amerikansk selskap og er store i Mexicogolfen. Dette er kanskje en anledning til en tørrtøring – hva om det var en vanskelig brønn i et Statoilfelt? For ikke å snakke om eierrollen, særlig til stat og oljefond, som stadig blir bedt om å være mer aktiv.

Dette er likevel lettere diskusjoner enn den som handler om Norge. Her bruker naturligvis mange uheldet i Mexicogolfen for alt det er verdt i sin egen debatt, enten det er klima eller Lofoten (eller en kombinasjon, som er litt mer grumsete). Men hvilken energi vil de bruke, og hvor mye vil de betale for den? Ikke lett for politikerne å vite hva som er best avveining for fremtiden!

Hvordan er 2050 med ni milliarder mennesker på jorden? Og hvem er best til å fortelle oss det i dag? Forfattere, filosofer, klimaaktivister og populistiske politikere har alle sterke og høylytte meninger. Lett å la seg rive med! Oljeselskapene holder lav profil, og ser ut til å få skylden uansett – enten det er for mye aktivitet eller for høye priser. Husk at de stort sett er invitert inn, ønsket for statlig inntekt og energi til folket, under strengere arbeidsforhold enn de fleste industrier.

Bare i lille Norge er det påfallende at de som bor nærmest Lofoten er mer for utbygging, mens motstanden ser ut til å øke med avstanden. Er det bare Oslo som forstår og kan være langsiktig? Kan vi nekte Lofoten det vi gladelig hjelper u-land med å få til? Vanskelige spørsmål som fortjener god, saklig debatt av hele bildet, ikke bare følelsene!

Stavanger Aftenblad arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen.

Pressens faglige utvalg (PFU) er et klageorgan oppnevnt av Norsk presseforbund. Organet som har medlemmer fra presseorganisasjonene og fra allmenheten, behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål (trykt presse, radio og fjernsyn).

Adresse: Rådhusgt. 17,
Postboks 46, Sentrum 0101 Oslo.
Telefon 22 40 50 40.
Telefaks 22 40 50 55.
E-post: pfu@presse.no.

Aftenbladet betinger seg retten til å publisere i alle Aftenbladets mediekkanaler, herunder å legge stoffet inn i et elektronisk arkiv, eller andre databaser som avisen samarbeider med. Unntak fra dette må avtales skriftlig. Publiseringvilkårene gjelder for såvel honorert som ikke honorert stoff.